

Ilgtspējīga domāšanas veida atklāšana [SysMind]

SysMind¹ mācību programma

**Co-funded by
the European Union**

*Eiropas Komisija atbalstīja šīs publikācijas tapšanu, bet tā nepārstāv Eiropas Komisijas viedokli.
Šī publikācija atspoguļo tikai tās autoru viedokli, Eiropas Komisija nav atbildīga par tajā
ietvertās informācijas iespējamo izmantošanu.*

¹ Akronīms *Sustainable Mindset* – ilgtspējīgs domāšanas veids

Studiju kursa mērķis

Profesionālajai izglītībai un apmācībai ir jārisina dažādas dilemmas, piemēram, ekonomiskā izaugsme vs. lejupslīde, brīvība vs. atbildība, inovācija vs. izvairīšanās no riska utt. Izglītības process, kas vērsts uz ilgtspējīgu attīstību, pārāk bieži cieš neveiksmes, jo dilemmas tiek ignorētas. Viena no šādām dilemmām ir cilvēku kultūras un reliģiskās piederības daudzveidība. Profesionālajā izglītībā un apmācībā dažādās profesiju grupās dominē liela kultūru dažādība, kas izraisa konfliktus gan skolas, gan uzņēmuma vidē. Līdz ar to rodas jautājumi: kā starpkultūru kontekstā veicināt ilgtspējības mērķu sasniegšanu (SDGs) un kā īstenot ilgtspējības tēmas, neradot selektīvu un diskriminējošu attieksmi? Studiju kurss “Ilgtspējīga domāšanas veida atklāšana” sniegs atbalstu profesionālās izglītības un apmācības skolotājiem un pasniedzējiem, lai viņu audzēkņi spētu pieņemt lēmumus ilgtspējīgas attīstības jautājumos un spētu attiecīgi rīkoties, balstoties uz aktuālo kultūras, reliģisko un garīgo fonu.

Šī studiju kursa inovatīvais aspekts ir tā pieeja ilgtspējības koncepciju ieviešanai studentu un pasniedzēju domāšanas veidā, kas ir balstīta uz Eiropas Savienības plašo sabiedrības kultūras, reliģiskās un garīgās vides daudzveidību. Dažādu sabiedrības grupu izcelsmes atšķirību nezināšana ir galvenais sociālo konfliktu, segregācijas un atstumtības cēlonis. Diemžēl didaktiskajos materiālos, ko skolotāji un pasniedzēji izmanto vispārējā izglītībā, netiek ņemta vērā cilvēku, tostarp pasniedzēju izcelsme, viņu kultūra, reliģija vai garīgums, kas bieži vien noved strupceļā, nesasniedzot mērķus un mērķgrupas domāšanas veidu. Tāpēc šajā mācību programmā galvenā uzmanība tiks pievērsta skolēnu domāšanas veida maiņai, palīdzot skolotājiem un pasniedzējiem izmantot daudzveidības vadības rīkus un atspoguļot viņu pašu kultūras, reliģiskos un garīgos uzskatus saistībā ar ilgtspējības jautājumiem.

Studiju kurss atbilst 10 ECTS, proti, kursa dalībnieki pavadīs 250 stundas teorētiskā un praktiskā darbā individuālā un grupu mācību vidē.

Mērķauditorija

Profesionālās skolas, kā arī uzņēmumi, kuros strādā pasniedzēji, instruktori (*kouči*) vai mentori, gūs labumu no šī kursa, jo - skolotāji spēs izstrādāt saistošākas mācību stundas, savukārt pasniedzēji varēs integrēt ilgtspējīgas attīstības jautājumus savā darbā un sasniegt skolēnus ar

atšķirīgu kultūras, reliģisko un garīgo piederību. Galarezultātā tas palīdzēs skolēniem apzināties un attīstīt savu domāšanas veidu un vērtības par ilgtspējīgu attīstību.

Studiju kursa rezultāti

Kursa dalībnieki (treneri, *kouči* vai mentori) spēs:

- izvērtēt savu kultūras, reliģisko un garīgo pieredzi un aplūkot to kā priekšnoteikumu, lai varētu strādāt ar dažādām skolēnu/studentu/audzēkņu grupām;
- attīstīt zināšanas, prasmes un kompetences par starpkultūru, starpreliģiju un garīgo ietekmi uz ilgtspējīgas attīstības jautājumiem;
- attīstīt esošās ilgtspējīgas attīstības izglītības koncepcijas apvienojumā ar daudzveidības pētniecībā izmantotajiem paņēmieniem;
- integrēt mūsdienīgas (*e*)mācību koncepcijas, lai risinātu satura ieviešanas problēmas un ļautu pielāgoties nacionālajiem izaicinājumiem;
- pilnvarot skolotājus sagatavot jauniešus starptautiskajam darba tirgum dažādās ekonomikas jomās, tiekot gala ar kultūru, reliģiskajiem un garīgajiem daudzveidības aspektiem;
- sniegt ilgtspējīgas attīstības perspektīvu starpkultūru, starpreliģiju un garīgo aspektu kontekstā;
- atbalstīt skolēnus ar inovatīvām pedagoģiskām metodēm, lai atspoguļotu viņu pašu domāšanas veidu attiecībā uz ilgtspēju, balstoties uz viņu kultūras, reliģisko, garīgo viedokli/pozīciju/pieredzi;
- praktizēt cilvēciskas pamatvērtības, lai sasniegtu ilgtspējīgas attīstības mērķus;
- īstenot mācību metodes un paņēmienus, ņemot vērā kultūras, garīgo un reliģisko daudzveidību, kas veicinās ilgtspējīgu attīstību.

Studiju kurss sastāv no trīs moduļiem:

1. Ilgtspēja - tehnoloģiju, ekonomikas vai vērtību jautājums? Efektivitāte un konsekvence vai taisnīgums, solidaritāte, tolerance?;

2. Dažādības pārvaldība ilgtspējīgam dzīvesveidam - Starpkultūru kompetence: profesionālā kultūra, starpreliģiskums un ilgtspējība;
3. Ilgtspējas stratēģiju izvērtēšana profesionālajā izglītībā un apmācībā - Ilgtspējas mācību procesu izvērtēšana.

Pēc studiju kursa sekmīgas pabeigšanas dalībnieki iegūs šādas **kompetences**:

- izvērtēt savu pieeju/kultūras, reliģisko vai garīgo pieredzi un secināt, kā rīkoties ilgtspējības, izglītības par ilgtspējīgu attīstību, kā arī profesionālās uzvedības jomā esošajā sociāli ekoloģiskajā un kultūrreliģiskajā kontekstā holistiskā, apzinātā un preventīvā veidā;
- atpazīt kultūru/reliģiju daudzveidību mācību grupās un strādāt ar šo dažādību, pamatojoties uz daudzveidības vadību, ievērojot to;
- atbalstīt skolēnus, lai viņi apzinātos savu domāšanas veidu;
- izskaidrot četrus elementus un to saistību ar klimata pārmaiņām attiecībā uz cēloņiem un sekām; izmantot tos, lai apzinātu un labāk izprastu kultūru/reliģiju daudzveidību;
- attīstīt analītisko jutīgumu attiecībā uz skolēnu domāšanas veidu, kultūras, reliģisko vai garīgo piederību un pielāgot nosacījumus, lai atbalstītu ilgtspējīgu domāšanu;
- attīstīt un īstenot nosacījumus, kas paredz kultūras/reliģisko/ garīgo piederību ar ilgtspējas saturu, izmantojot daudzveidības vadības rīkus;
- sniegt skolēniem informāciju par mijiedarbību starp ilgtspējīgas domāšanas veidu un garīgumu, reliģiju, filozofiju, kultūru;
- pārzināt esošās koncepcijas, kas apvieno izglītību ilgtspējīgai attīstībai un garīgumu;
- noteikt un pielietot atbilstošas izvērtēšanas metodes un paņēmienus;
- izvērtēt studentu ilgtspējīgas attīstības kompetences un mācību rezultātus;
- pašizvērtēt savu mācīšanās procesu un mācīšanas kompetences.

❖ Vispārējās kompetences 1. modulī - **Ilgtspēja - tehnoloģiju, ekonomikas vai vērtību jautājums? Efektivitāte un konsekvence vai taisnīgums, solidaritāte, tolerance?:**

- izvērtēt savu pieeju/kultūras, reliģisko vai garīgo pieredzi un secināt, kā rīkoties ilgtspējības, izglītības par ilgtspējīgu attīstību, kā arī profesionālās uzvedības jomā esošajā sociāli ekoloģiskajā un kultūrreliģiskajā kontekstā holistiskā, apzinātā un preventīvā veidā;

- atpazīt kultūru/relīģiju daudzveidību mācību grupās un strādāt ar šo dažādību, pamatojoties uz daudzveidības vadību, ievērojot to;
- atbalstīt skolēnus, lai viņi apzinātos savu domāšanas veidu;
- izskaidrot četrus elementus un to saistību ar klimata pārmaiņām attiecībā uz cēloņiem un sekām; izmantot tos, lai apzinātu un labāk izprastu kultūru/relīģiju daudzveidību.

❖ Vispārējās kompetences 2. modulī - **Dažādības pārvaldība ilgtspējīgam dzīvesveidam - Starpkultūru kompetence: profesionālā kultūra, starprelīģiskums un ilgtspējība:**

- attīstīt analītisko jūtīgumu attiecībā uz skolēnu domāšanas veidu, kultūras, reliģisko vai garīgo piederību un pielāgot nosacījumus, lai atbalstītu ilgtspējīgu domāšanu;
- attīstīt un īstenot nosacījumus, kas paredz kultūras/reliģisko/ garīgo piederību ar ilgtspējas saturu, izmantojot daudzveidības vadības rīkus;
- sniegt skolēniem informāciju par mijiedarbību starp ilgtspējīgas domāšanas veidu un garīgumu, reliģiju, filozofiju, kultūru.

❖ Vispārējās kompetences 3. modulī - **Ilgspējas stratēģiju izvērtēšana profesionālajā izglītībā un apmācībā - Ilgtspējas mācību procesu izvērtēšana:**

- atrast, izveidot un ieviest piemērotas izvērtēšanas metodes un paņēmienus ilgtspējīgai izpratnes un daudzveidības pārvaldībai;
- izvērtēt studentu ilgtspējīgas attīstības kompetences un mācību rezultātus;
- pašizvērtēt savu mācīšanās procesu un mācīšanas kompetences.

Dalībnieki iegūs arī šādas kompetences šādās jomās:

Domēns	Apraksts
Zināšanas un izpratne	- Izprot, cik svarīgi ir novērtēt grupu reliģisko/kultūras daudzveidību; - Demonstrē zināšanas un izpratni par jautājumiem, kas saistīti ar ilgtspējīgu attīstību izglītības un kultūras/reliģiju kontekstā; - Pārzina metodoloģiskos risinājumus sarežģītu problēmu risināšanai ilgtspējīgas attīstības jomā gan sistēmiski, gan radoši, nodrošinot pamatu vai iespēju oriģinalitātei, izstrādājot un/vai pielietojot neatkarīgas idejas ilgtspējīgas attīstības pētniecības kontekstā; - Ir ieguvis zināšanas ilgtspējīgas attīstības jomā, pamatojoties uz atzītākajiem starptautiskajiem pētījumiem.
Izpratne un izmantošana	- Spēja pielietot/attīstīt ideju par cieņpilnu daudzveidības vadību, lai izveidotu kopīgu pamatu mācību grupai; - Spēja kritiski, patstāvīgi un radoši risināt problēmas ar zināmu oriģinalitāti jaunā vai nepazīstamā vidē daudzozaru kontekstā, kas saistīta ar ilgtspējīgu attīstību; - Spēja izmantot izvērstas un padziļinātas zināšanas ilgtspējīgai attīstībai izglītības kontekstā; - Spēja vadīt un ierosināt pasākumus par ilgtspējīgu attīstību; - Spēja demonstrēt augstu profesionālās kompetences līmeni ilgtspējīgas attīstības jomā izglītībā; - Spēja atpazīt vai prognozēt iespējamās sekas, ko var radīt neilgtspējīga prakse, un ierosināt atbilstošas darbības/risinājumus, lai to novērstu, izmantojot holistiskas apzinātas pieejas un konkrētu kultūras/reliģisko kontekstu.
Analīze	- Spēja analizēt mācību grupu kultūras/reliģiju daudzveidību, lai rastu kopīgu ceļu uz labāku izpratni par ilgtspējību; - Spēja izvērtēt sarežģītus jautājumus, pat ja pieejama nepilnīga un ierobežota informācija; sistemātiska iegūto zināšanu izmantošana ilgtspējīgas attīstības jomā izglītībā; - Spēja izvērtēt un atlasīt zinātniskās teorijas, metodoloģijas, līdzekļus un vispārējās prasmes ilgtspējīgas attīstības izglītības jomā, kā arī radīt jaunas zinātniski pamatotas analīzes un risinājumus; - Līdzatbildības uzņemšanās par kopīgiem rezultātiem.
Komunikācijas prasmes	- Spēja komunicēt par dažādu kultūru un reliģiskās piederības vērtību; - Spēja skaidri, nepārprotami dalīties ar argumentētiem secinājumiem un priekšlikumiem, tos racionāli pamatot gan jomas ekspertiem, gan neprofesionāliem.
Mācīšanās prasmes	- Spēja saskatīt vajadzību pēc papildus zināšanām un spēja patstāvīgi rīkoties, apgūstot jaunas zināšanas un prasmes ilgtspējīgas attīstības izglītības jomā un daudzveidības vadības jomā; - Spēja uzņemties atbildību par turpmāku mācīšanos un pilnveidi.

3.3. Mācību moduļi

3.3.1. Moduļa apraksts

1. modulis

<i>Akronīms</i>	<i>Mācību moduļa nosaukums</i>			
<i>M1</i>	Ilgspēja - tehnoloģiju, ekonomikas vai vērtību jautājums? Efektivitāte un konsekvence vai taisnīgums, solidaritāte, tolerance?			
	<i>ECTS</i> 3	<i>Semestris</i> 1.	<i>Valoda</i> Angļu	<i>Darba slodzes stundas</i> 75
<i>Saturs:</i> Šajā modulī dalībnieki pievērsīsies ilgtspējīgas attīstības mērķiem, kā arī aktuāliem globāliem izaicinājumiem, piemēram, klimata pārmaiņām, un reflektēs par savu domāšanas veidu. Pēc tam, kad dalībnieki būs apzinājušies savu pieredzi un vērtību pieeju, viņi veidos individuālus mācību plānus, lai atbalstītu skolēnus, kas apzinātos savu attieksmi pret ilgtspējas tēmām. <i>Tematiskie jautājumi:</i> - Mana loma klimata pārmaiņās (ekoloģiskā pēda) - ikviena atbildība, solidaritāte un klimata taisnīgums; - Ilgtspējīgas attīstības mērķi; - Ilgtspējas pīlāri; - Uz faktiem balstītas ekonomikas un ekoloģijas konflikts ar vērtībām; - Četri elementi (uguns, ūdens, augsne un gaiss) un klimata pārmaiņas - uz faktiem balstīta informācija, ietekme uz dzīvesveidu; - Mācību vide izpratnes veicināšanai (pamatojoties uz zaļo pedagoģiju (<i>Green Pedagogy</i>)); - Ekonomiskā izaugsme saskaņā ar ekoloģiskās ekonomikas paradigmu.				
<i>Mācīšanās rezultāti/kompetences:</i> - Pārvērtēt savu pieeju/pieredzi un secināt, kā rīkoties, lai panāktu ilgtspējīgu rīcību; - Atbalstīt skolēnus apzināties savu domāšanas veidu; - Izskaidrot četrus elementus un to saistību ar klimata pārmaiņām attiecībā uz cēloni un sekām; - Spēja pieņemt lēmumus, ņemot vērā sociālās, ekonomiskās un vides prioritātes.				
<i>Mācīšanas un mācīšanās metodes:</i>				

Lekcijas, diskusijas, darbs grupās, uz pieredzi balstīta mācīšanās, uz izjūtām balstīta mācīšanās, pašrefleksija, darbs laukā, prezentācijas, lomu spēles, debates u. c.
<i>Snieguma pārbaude:</i> Mācību stundas piemēra paraugs; Mācīšanās mācīšanas un apmācības iekšējā atgriezeniskā saite.

2. modulis

<i>Akronīms</i>	<i>Mācību moduļa nosaukums</i>			
M2	Dažādības pārvaldība ilgtspējīgam dzīvesveidam - Starpkultūru kompetence: profesionālā kultūra, starpreliģiskums un ilgtspējība			
	<i>ECTS</i>	<i>Semestris</i>	<i>Valoda</i>	<i>Darba slodzes stundas</i>
	4	1.	Angļu	100
<i>Saturs:</i> Šajā modulī dalībnieki analizēs dažādas interpersonālās un intrapersonālās attiecības un pārdomās savu garīgo, reliģisko, filozofisko un kultūras domāšanas dimensiju. Viņi apzinās dažādu reliģiju konstruktīvo un sinerģisko ieguldījumu ilgtspējā un “Zaļās pedagoģijas” koncepcijā. Dalībnieki iepazīsies arī ar esošajām koncepcijām, kas apvieno izglītību ilgtspējīgai attīstībai ar garīgumu, piemēram, PILGRIM pedagoģiju. Viņi pat varēs integrēt ētisko <i>jēgas</i> jautājumu (saskaņā ar V. Franklu (<i>Viktor Frankl</i>)) ilgtspējīgas attīstības izglītības pedagoģiskajā darbā. <i>Tematiskie jautājumi:</i> - Dažādas starppersonu un iekšējās attiecības; - Garīgā, reliģiskā, filozofiskā un kultūras dimensija domāšanas veida attīstībā pedagoģiskajā darbā; - Dažādu reliģiju konstruktīvs un sinerģisks ieguldījums ilgtspējībā; - Skolēnu domāšanas veida uztvere; - Zaļā pedagoģija: mācīšanās no pretnostatījumiem, perspektīvas maiņa (kā pamats skolēnu izpratnei un uzrunāšanai); - Pretrunīgu tēmu risināšana ar cieņpilnu izpratni; - Dažādības pārvaldība; - Konkrētu piemēru izmantošana, lai attīstītu sistēmisku ilgtspējīgu domāšanu un rīcību. <i>Mācīšanās rezultāti/kompetences:</i> – Attīstīt analītisko jutīgumu attiecībā uz skolēnu domāšanas veidu un, piemērot nosacījumus, lai atbalstītu ilgtspējīgu domāšanu;				

– Attīstīt un īstenot nosacījumus, kas integrē kultūras/religisko izcelsmi un ilgtspējības saturu; – Sniegt skolēniem informāciju par mijiedarbību starp ilgtspējīgas domāšanas veidu un garīgumu, reliģiju, filozofiju, kultūru; – Izmantot daudzveidības vadības rīkus, lai veidotu kopīgu un augsti vērtējamu pamatu ceļā uz ilgtspēju.
<i>Mācīšanas un mācīšanās metodes:</i> Lekcijas, diskusijas, individuāls darbs, pieredzē balstīta mācīšanās, pētniecība, pašrefleksija, meditācija, prezentācijas, demonstrēšana utt.
<i>Snieguma pārbaude:</i> Individuālu tēmu prezentācijas un LTT-internālā atgriezeniskā saite.

3. modulis

<i>Akronīms</i>	<i>Mācību moduļa nosaukums</i>			
<i>M3</i>	Ilgspējas stratēģiju izvērtēšana profesionālajā izglītībā un apmācībā - Ilgtspējas mācību procesu izvērtēšana			
	<i>ECTS</i> 3	<i>Semestris</i> 1.	<i>Valoda</i> Angļu	<i>Darba slodzes stundas</i> 75
<i>Saturs:</i> Kvalitatīvās un kvantitatīvās metodes stundas konceptu novērtēšanā un izvērtēšanā. Izvērtēšanas paņēmieni ilgtspējīgai attīstībai profesionālajā izglītībā un apmācībā. <i>Tematiskie jautājumi:</i> - Ilgtspējīgi pasākumi skolās – labā prakse – skolu un mācību stundu apmeklējums un diskusijas ar pieredzējušiem skolotājiem; - Tālākizglītība ilgtspējīgas attīstības jomā, izpratne par kultūras un reliģiskajām atšķirībām, daudzveidības pārvaldība un – praktiskā pieredze; - Mūsdienų vērtēšanas metodes un paņēmieni profesionālajā izglītībā un apmācībā; - Turpmākie soļi un secinājumi attiecībā uz ilgtspējīgas attīstības kompetencēm profesionālajā izglītībā un apmācībā.				
<i>Mācīšanās rezultāti/kompetences:</i> - Noteikt un izmantot atbilstošas izvērtēšanas metodes un paņēmienus; - Novērtēt studentu ilgtspējīgas attīstības kompetences un mācību rezultātus; - Pašizvērtēt savu mācību procesu un mācīšanas kompetences.				
<i>Mācīšanas un mācīšanās metodes:</i>				

Pašrefleksijas mācīšanās, mācīšanās no līdzbiedriem, darbs grupās, diskusijas grupās, debates, prezentācijas, ekskursija, satura analīze, lekcija, prāta vētra, gadījumu izpēte, praktiskā mācīšanās.

Snieguma pārbaude:

Darba izpildes apliecinājums (prezentācija, tests) un LTT iekšējā atgriezeniskā saite.